

No 117
DER STURM

SCHEIBER HUGÓ STADION, 1926 KÖRÜL

„Amikor Herwarth Walden, a híres német
expresszionista vezér Pesten járt, kivitt magával és
én a Sturmnál dolgoztam nyolc évig.”

SCHEIBER HUGÓ (1873–1950)

Stadion, 1926 körül | Stadium, around 1926

Olaj, vászon | Oil on canvas, 70 x 100 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Scheiber H.

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| Aurel Baranga (Bukarest), 1970
Aurel Baranga (1913-1979) román költő, író

AUKCIONÁLVA | AUCTIONED:

| Modern Paintings and Sculpture, Sotheby's, New York, 1981. május, kat.: 646.
| Impressionist, Modern and Contemporary Paintings, Drawings and Sculpture, Sotheby's, New York, 1986. október, kat.: 207.

Kezdő ár | Starting price: 24 000 000 Ft / 63 158 EUR

Becsérték: 40 000 000 – 60 000 000 Ft

Estimate: 105 263 – 157 895 EUR

1. A festmény a Sotheby's 1986-os katalógusában

Túl vagyunk a rendszerváltást követő évek hazai műkereskedelmi fellendülésének tetőpontján. Továbbra is előkerülnek majd a magyar festészet, grafika, szobrászat és iparművészet ezeddig lappangó vagy teljesen ismeretlen gyönyörűségei, de olyan mennyiségben, mint az 1990-es években és még utána jóideig, már soha többé. Egyszerűen kimerülnek a tartalékok, a külföldi múzeumok is egyre erősebb érdeklődést mutatnak a kvalitásos és jelentős magyar műtárgyak iránt, nem is beszélve a hazai múzeumok természetes igényeiről. Scheiber most aukcióra kerülő avantgárd remekművének felbukkanása, pont e rohamosan ritkuló alkalmak közé tartozik, amikor igazi főmű, művészettörténeti szempontból is jelentős alkotás kerül kalapács alá.

2. Herwarth és Nell Walden ebédlőjükben, a falon Marc Chagall festményeivel, 1920-as évek első fele.

3. Aurel Baranga fényképe

4. Scheiber Huga: Berlini körhinta, 1925

5. Scheiber Huga: Vurstli, 1926 körül Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Scheiber *Stadion* című remekének legközelebbi párhuzamai a magántulajdonban lévő *Japán nappali tűzijáték a berlini Lunaparkban* (1925), a *Karnevál* (1925), a *Berlini körhinta* (1925 körül), a *Körhinta* (1927 körül) és a *Kabarében* (1925 körül), valamint a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében lévő *Vurstli* (1926 körül). Ezek az expresszív tömegjelenetek Scheiber úgynevezett „sturmos” korszakába tartoznak. A művész 1923 novemberében Budapesten ismerkedett meg a 20. századi avantgárd képzőművészet leghíresebb és legbefolyásosabb propagálójának számító Herwarth Waldennel. A Walden által Berlin központjában 1912-ben megnyitott Der Sturm Galéria rövid időn belül a nemzetközi avantgárd központjává vált. A galéria már korábban is bemutatott magyarokat, többek között Réth

Alfréd, Mattis Teutsch János, Moholy-Nagy László, Bortnyik Sándor, Péri László és Bernáth Aurél alkotásait, és 1924 elejétől fogva sűrű rendszerességgel Kádár Béla és Scheiber Huga műveit is. Scheiber így nyilatkozott egy 1932-es interjúban: „Amikor Herwarth Walden, a híres német expresszionista vezér Pesten járt, kivitt magával és én a Sturmnál dolgoztam nyolc évig.” Kádár Béla megjegyzése szerint, Waldennel és a Der Sturm Galériával való kapcsolat, „egyben az egész világgal jelentett kapcsolatot”. Scheiber 1924 és 1928 között rendszeres kiállítója volt a berlini Der Sturm Galériának, de a galéria által kiadott, szintén Der Sturm című folyóirat is rendszeresen közölte műveinek reprodukcióit ebben az időszakban.

A most aukcióra kerülő *Stadion* című Scheiber-mű stílusát, festésmódját, színvilágát és kompozíciós sémáját tekintve 1926 körül született, legnagyobb valószínűséggel Berlinben.

„A tömeget, mint vonalak izgalmas sűrűjét úgy ragadja meg, mintha egy test volna – s úgy helyez el egy szint a fekete vonalerdő sűrűjében, hogy általa az egész erőre kapjon. Bal kézzel dolgozik. Kávéházban, utcák sarkain, egy építkezés előtt, egy elsötétült nézőtéren, mindenütt” – írta Bálint Jenő 1923-ban, az Alkotás Művészklubban rendezett Scheiber-kiállítás katalógusában. Ezt fejlesztette tovább a művész a *Stadionon* és párdarabjain, berlini korszakának látványos és monumentális alkotásaiban. A hullámzó perspektívájú *Stadion* kompozíciós vázát geometrikus alapformák és

lendületes ívek alkotják. Ezt a struktúrát töltötte fel azután csordultig szín pompás figurák tömkelegével. A stadionok, vidámparkok, karneválok és egyéb ünnepi alkalmak embersűrű tömege, a mesterséges világítások villódzó újdonsága, a hirtelen felgyorsuló világ izgatott vibrálása, kiváló alkalmat adott Scheiber számára a világváros nyüzsgő forgatagának hiteles és expresszív képi megjelenítéséhez. A *Stadion* irreálisba hajló városi táj- és tömegábrázolása igazi expresszionista remekmű, kivételesen erőteljes és egyben látványosan dekoratív alkotás, mely a mennyiségét és fajsúlyát tekintve is a gigantikus Scheiber-életmű egyik legjelentősebb darabja.

RUM ATTILA

6. Scheiber Huga: Körhinta, 1928

